

'Infantils' i 'senils', cara a cara

El crític teatral Joan-Anton Benach no era a París, aquell maig del 68! Es refugiava al monestir de Sant Miquel de Cuixà, al Rosselló, on visitava els expulsats de Montserrat tres anys abans. Cada nit seguien les notícies arribades de París, com la revolta universitària i l'ocupació de l'Odéon.

Només faltava que al cap de quaranta anys del sorollós Maig del 68 un dels seus actors principals, convertit de fa temps en assenyat eurodiputat ecologista, demanés públicament que no es parlés més d'aquella revolta. Només faltava això perquè la nostàlgia dels dies en què es glorificava la joventut generosa, utòpica i audaç se sentís una mica més menystingu-

L'assemblearisme universitari decidí ocupar l'Odéon.

da i bastonejada. Daniel Cohn-Bendit demana passar pàgina, però d'aquesta necessitat en fa un llibre, *Forget 68*, que ha començat a promocionar en una gira internacional. Es a dir: "cal oblidar tot allò, però jo", sembla predicar, "que continuo sent la icona d'uns episodis exageradament mitificats, us explicaré com fer-ho i per què fer-ho."

Fa deu anys, quan se celebrava el trentè aniversari dels esdeveniments parisencs, el personatge manifestava la seva nàusea per haver de remenar una vegada i una altra el mateix: "Si m'interrogo críticament sobre la manera com es van aconseguir els fets, em diuen que renego dels meus propis actes, i si em limito a explicar què va passar m'acusen de nostàlgic." Era així com Dani "el Roig" justificava les seves fugides d'estudi davant de l'inevitable periodista novell que l'envestia en tant que polític que traginava, més o menys pansits, més o menys traïts, els antics lloers de l'heroi. Alhora, però, aquest tenia l'honradesa de reconèixer la satisfacció frívola que li produïa sentir-se sota les lluminàries de l'actualitat: "Sóc narcisista: les càmeres m'estimen i jo les estimo, també."

Amb permís de la feina endarrerida i de lectures més urgents, fóra interessant de comparar aquest *Forget 68* d'ara amb *Le gauchisme, remède à la maladie sénile du communisme*, que Éditions du Seuil va publicar a corre-cuita, a les portes de la tardor d'aquell mateix 1968, dins de la molt prestigiada col·lecció *Combats*. Sense cap més concreció onomàstica, el volum el signava Cohn-Bendit, atès que en la seva elaboració Daniel havia comptat amb l'ajut decisiu del seu germà Gabriel. El van enllestir en cinc setmanes. Subratllat, envellit, esgrogueït per un llarg repòs a la prestatgeria, he recuperat el llibre des del qual el profeta i l'arcàngel llançaven consignes i vaticinis revolucionaris infal·libles, tot brandant l'espasa flamígera per tal que rodessin a dojo els caps

del Partit Comunista i dels responsables sindicals de la CGT, entossudits en les seves estratègies retardatàries.

El títol del llibre -paròdia de l'axioma marxista que qualifica el *gauchisme* de "malaltia infantil" del comunisme- no fa més que anticipar el rigor amb el qual els germans Cohn-Bendit judiquen les actituds i comportaments del PCF, obertament oposat a les tesis del Moviment 22 de Març que va encapçalar la revolta. Tampoc, és clar, les organitzacions sindicals no podien sortir ben parades d'un judici a posteriori dels fets, quan tots els qui els havien volgut seguir amb un cert enfebriment il·lusori, aleshores haurien testimoniats en contra seva: de

les seves reticències, del seu retard a solidaritzar-se amb els estudiants, de la indisciplina i/o tebiesa que molts sectors van mantenir quan el dia 22, amb la vaga general en marxa, alguns serveis i subministraments (gas, electricitat, distribució alimentària, correu d'urgència...) gairebé ni la van notar. Als Cohn-Bendit els semblava que al llarg del seu Maig gloriós, "estalinistes i buròcrates" havien

mirat de gairell un gran tombant de la història.

El 2, després d'un Primer de Maig més efervescent que mai, es produí l'ocupació de la Universitat de Nanterre. L'endemà la policia tancava la Sorbona, que deu dies després seria ocupada pels estudiants. I entremig, com se sap,

assemblees permanents de dia i, cap al tard, manifestacions, barricades i lluites diàries amb les forces d'ordre públic i un Barri Llatí que cada cop s'assemblava més al d'una ciutat en guerra. Els francesos no acabaven d'entendre la violència de la repressió policial. El dia 10 es decretà la vaga general de l'ensenyament secundari i el 14, amb la Sorbona ocupada,

i mentre De Gaulle anatematitzava les "minorities que no deixen estudiar ni treballar", Mitterrand, cap de l'oposició, presentava una moció de censura contra el govern i el seu primer

ministre Georges Pompidou. “Què heu fet per la Universitat?”, preguntava desafiant. (El ministre d'Educació va haver de dimitir el dia 28.)

Enfervorit, envalentit pels vents favorables de la política interna, l'endemà de l'agitada sessió parlamentària l'assemblearisme universitari decidí l'ocupació de l'Odéon, amb la qual cosa es visualitzava amb una gran plasticitat l'aliança del món del teatre (v. Teatre, pàg. 90) i de la cultura amb el moviment estudiantil que liderava la revolta. I bé: després de tot plegat, i només fins que no es va obrir aquest nou front de lluita, el dia 16, en vista que molts sectors sindicals quedaven massa despenjats dels esdeveniments, els obrers de la Renault van voler tenir un gest significatiu d'adhesió al combat que semblava estendre's cada vegada més: les seves reivindicacions es veurien potenciades per la invasió de totes les dependències de la fàbrica -l'anomenada “Nanterre obrera”- i el segrest en una d'elles de tot l'equip de direcció. No era, és clar, cap acció revolucionària. Només un fet que pogués reclamar grans titulars i modificar lleument la mala imatge que podien haver-se guanyat els treballadors de la fàbrica a l'inici dels esdeveniments i que havia generat, al meu entendre, una de les escenes més explícites, dramàtiques i contundents sobre la naturalesa de l'agitada primavera parisenca. De fet, no es pot oblidar que mentre es produïa aquella acció cridanera, la Renault i molts altres centres industrials controlats pel PCF eren plens de cartells que recomanaven boicotejar la vaga general.

Jo, ho confesso, no hi era, a París, el Maig del 68. Pel que lleigeixo, dec ser dels pocs individus de la meua generació que no hi van ser. Em consolo de l'excepció tot recordant, però, que aleshores mateix, quan la capital francesa bullia de xocs estremidors, d'escaramusses fantàstiques, de mitings travessats per llampecs poètics, jo era a França, a la Catalunya Nord, passant uns dies a Sant Miquel de Cuixà, amb

Al Sant Miquel de Cuixà, a la Catalunya Nord, es van seguir les revoltes amb intensitat.

els amics expulsats de Montserrat tres anys abans per l'abat Brasó. L'atzar havia fet que unes vacances anticipades coincidissin amb els aldarulls parisenca que cada vespre, tot i les pressions governamentals que rebia l'ORTF, nodrien un noticiari televisiu especial. El veïem havent sopat i, en acabar, s'engegava una tertúlia general que, amb els altres hostes -el personal benedictí es retirava d'hora-, durava fins a la matinada. Cada dia jo baixava a esmorzar al bar principal de Prada de Conflent i recordo que en els comentaris de cambrers i clientela predominava l'astorament per la brutalitat policial envers els manifestants que la televisió havia mostrat poques hores abans. Quan només em quedaven un o dos dies de vacances, va arribar a Cuixà una parella il·luminada per la resplendor salvífica de la revolució parisenca. El seu testimoni m'hauria acabat els quartos, si no fos que se'ls veia molt innocents i xirucaires i convençuts que el món sencer s'estava encomanant de la seva felicitat baladrera de casats de nou. Unes criatures.

En tornar a Barcelona m'enduïa, entre d'altres, i amb més força que d'altres, l'escena colpidora a la qual m'he referit

fa un moment. Molt divulgada pels magazins de televisió i de paper, era el document sobre la irada discrepància entre els obrers de la Renault i els estudiants de Nanterre, tot just encesa la metxa de la revolta, els uns i els altres separats pel reixat exterior de la fàbrica. Els universitaris demanant als treballadors que sortissin al carrer a fer-los costat, i els treballadors negant-s'hi taxativament, i entre els dos grups excitats, un aiguabarreig d'insults i gestos amenaçadors: vet aquí, exhibida plàsticament, la metàfora irreductible d'un fracàs anunciat.

Els escamots que a l'estiu i a la tardor d'aquell any predicaven entre nosaltres la bona nova engendrada al Barri Llatí, creien, com ho creia *Le gauchisme, remède...* dels germans Cohn-Bendit, que l'exemple del Maig francès tindria moviments imitadors pertot. La gent del PSUC, amb qui més m'agradava parlar de política, s'ho mirava, en canvi, amb una displicència una mica arrogant, emprenyadora, mentre recordava que, dissolta l'assemblea de diputats, en les eleccions generals franceses del 23 de juny De Gaulle havia sortit més reforçat que mai, amb el seixanta per cent dels vots. De tota manera, sé que, interiorment, no em vaig sentir reconciliat del tot amb els meus amics *psuqueros* fins que van admetre els guanys objectius que hi hagué sota aquell gran, possible i, segons com, engrescador malentès parisenca. L'antiautoritarisme, el pacifisme, l'emancipació de la dona, la llibertat sexual, els drets dels homosexuals, l'autonomia inexcusable dels mitjans públics de comunicació -la taula reivindicativa dels professionals de l'ORTF-, els consells estudiantils, l'anomenat “situacionisme” i l'acció espontània, el respecte a les creacions culturals més marginals, la consciència igualitària en general... van fer avenços decisius arran del Maig francès. És clar: entre d'altres, Berkeley (1964), amb el *Vietnam al fons*, i Berlin (1966) s'havien anticipat al Moviment 22 de Març, però la generositat d'aquells il·luminats que per ser realistes demanaven l'impossible va tenir uns fruits valuosos tot i que els semblés que lluitaven per apropiarse del futur, que era una cosa molt més gran.

Joan-Anton Benach

“Amb la qual cosa [l'afar de l'Odéon] es visualitzava l'aliança del món del teatre i de la cultura amb el moviment estudiantil!”